

1

59

במה אשר פתק גשע

שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע...

הוא... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע...

במה אשר פתק גשע

שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע...

הוא... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע...

במה אשר פתק גשע

שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע...

הוא... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע... שמואל בן נחמן... במה אשר פתק גשע...

Handwritten notes in the right margin, including the name 'הרב ר' שמואל בן נחמן' and other illegible text.

נוסחת הספרים

אבות דרבי נתן פרק ב

כט

אוצר מפי מעט הבריות לא
לך אדם אורי האשה בשוק
ואפילו עם אשתו ואין צ"ל עם
אשה אחרת מפני מעט
הבריות ואמר כאן לא תקרב
ונאמר להלן לא תקרב לדבר
המביא לידי עבירה לא תקרב
הרחק מן הכיעור ומן הדומה
לכיעור לפיכך אמרו חכמים
הרחק ממהם הרק שקט
יביאך לחטא חמור. ודי רץ
למצוה קלה שיבאך למצוה
רב. ודי הוא אומר במסך
ערימת חטים סוגה בשושנים
במסך ערימת חטים או כנסת
שבעים וקנים: רבי אורי במסך
ערימת חטים אלו מצות קלות
הרכות סוגה בשושנים כונת
שישראל עושים אותן. הן
מביאים אותן לחיי העולם
הבא. הא כיצד אשתו נדה
עמו בביתו וזה משמש רצה
אינו משמש וכי אדם רואהו
או אדם יודע בו שיאמר לו
כלום הא אינו מתיירא אלא
כמי שפוקר על המבלה וכן
אחה אומר בחלה וכן אחה
אומר בראשית הגז אמר ליה
[גיא אלו] מצות קלות הרכות
כשושנים שביתו שישראל
עושים אותן מביאות אותן
לחיי העולם הבא:

"לא יספר עם האשה בשוק, ואפילו עם אשתו, ואין צריך לומר עם אשה אחרת, מפני טענת הבריות. ולא ילך אדם עם אשה בשוק, ואפילו עם אשתו, ואין צריך לומר עם אשה אחרת, מפני טענת הבריות. נאמר: "לא תקרבו", ונאמר: "לא תקרב". לדבר המביא לידי עבירה לא תקרב, ויהי רץ למצוה קלה, שלא יביאך לחטא חמור; חכמים: הרחק מחטא הקל, שלא יביאך לחטא חמור; היו רץ למצוה קלה, שיביאך למצוה חמורה. "הרי הוא אומר (שיר-השירים ז): "בטנג ערמת חטים סוגה בשושנים". "בטנג ערמת חטים" - זו פגסות ישראל; "סוגה בשושנים" - אלו שבעים וקנים; דבר אורי במסך ערמת חטים אלו מצות קלות הרכות סוגה בשושנים כונת שישראל עושים אותן. הן מביאים אותן לחיי העולם הבא. הא כיצד אשתו נדה עמו בביתו וזה משמש רצה אינו משמש וכי אדם רואהו או אדם יודע בו שיאמר לו כלום הא אינו מתיירא אלא כמי שפוקר על המבלה וכן אחה אומר בחלה וכן אחה אומר בראשית הגז אמר ליה [גיא אלו] מצות קלות הרכות כשושנים שביתו שישראל עושים אותן מביאות אותן לחיי העולם הבא:

ג איזו סוג שפשה משה לדרךיו. הרי הוא אומר (שמות יט): "ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשם היום ומחר". לא רצה משה הצדיק לומר להם לישראל פדוך מר: דרך ארץ נוטא פ"א. ח ע"י פסיקתא רבתי פ"י (כי השא), סנהדרין לו. שהשיר כ"י. ותחומא כי תשא ב, מדרש הלהים כ.

טענת הבריות. חשושין אותו הכל בקיארן בקרובותיו. (כ"י) הרחק מן הכעור. דבר שהוא גנאי. (כ"י) מחטא הקל. להתייחד ולדבר אפילו עם קרובים כדלעיל. (כ"י) ערמת חטים זו כ"י. כחטים הנחונים באוצר מפני חשיבותן כן ישראל נקראו סגולה מכל העמים שהכל נהנין מהן. (ע"י כ"י) סוגה בשושנים. כי הסנהדרין עושים סיגים וגדרות לכניי שלא יכשלו באיסורי תורה ח"ש סוגה כלומר כניי היא מסיגות בסנהדרין שהם עושים סיג וגדר לשמור התורה. (כסא-רחמים)

בגדו. מכאן אמרו: כל המנוולת עצמה בימי נדתה, רוח תקמי נוחה הימנה.

ב ימעשה באדם אחר שקרא הרפה ושנה הרפה ושמש פלמדי חכמים הרפה, ומת פחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפליו וחוורת בכתי-כנסיות ובכתי-מדרשות, והיתה צועקת ובוכה, ואמרה להם: רבותי, פתיב בתורתכם (דברים ל): "פי הוא חזיף ואךך ימיד". בעלי, שקרא הרפה ושנה הרפה ושמש פלמדי חכמים הרפה, מפני מה מת פחצי ימיו. לא היה אדם שהשיב דבר. פעם אחת נודמן לה אליהו וזכור לשוב, אמר לה: פתי, מפני מה את בוכה וצועקת. אמרה לו: רבי, בעלי שקרא הרפה ושנה הרפה ושמש פלמדי חכמים הרפה, ומת פחצי ימיו. אמר לה: קשאת בגדוך, כל אותן שבקעה ימים הראשונים מהו אצלך. אמרה לו: רבי, חס ושלום, שלא נגע בי אפילו באצבע קטנה שלו; אלא כך אמר לי: אל הנגעי פי כלום, שלא תבואי לידי ספק. כל אותן ימים האחרונים מהו אצלך. אמרה לו רבי אכלתי עמי ושתי עמו ושנתי עמו בבדי על המטה ובשרו נגע בבשרי אבל לא נחבון לדבר אחר. א"ל כחך המקום שהרגו שכן כתוב בתורה ואל אשה בנות מומאתה לא תקרב. הרי הוא אומר איש אל כל שער בשר לא תקרבו מפאן אמהו אל יתורר אדם עם כל הגשים בפונק אפילו עם אחותו ועם בתו מפני דעת הבריות. לא יספר עם האשה בשוק ואפילו עם אשתו ואין צ"ל עם אשה בנדת טמאטה לא תקרב.

הרי הוא אומר (שם): "איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו". מכאן אמרו: אל יתחד אדם עם הנשים בפדוך, אפילו עם אחותו ועם בתו, מפני דעת הבריות.

ב נוסלת תפליו. לעוגמת נפש להראות בכתי-כנסיות ובכתי-מדרשות שיחזורו על מיתתו. (מהרש"א שכת י"ג) ושמש ת"ח. להסבירו סתומות המשנה וטעמיה והוא הנקרא תלמוד. (רש"י שם) כשכבת בנדתך. שואל על העבירה שהוא בכרת ולמא משום הכי מת כתצי ימיו. (מהרש"א) בנדת פומאתה. ועד שתבא כמים לטבילה היא בנדתה. (רש"י שם) דעת הבריות. ואעפ"כ עם אשתו בפונק אין לחוש לדעת הבריות. (כ"א. ובהגהות מהריב"ץ נסחפק)

ציננים יודלמי סוף גיטין, ת"כ סוף מצורע, ג שבת י"ג תרא"ד פס"ד, ד מדרב רבה י"ח, ועל קידושין פ.

נשים הלכות גירושין פ"ג

נשים הלכות גירושין פ"ג

וה' נתקחה וכו' (דף פ"ג) מהו הגבול... המעשה הזה... המעשה הזה...

גם שני ית' ית' וכו'... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

הוא כעול אבל כשאר הנשים... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

מגיד משנה... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

7

שנתגרשה מאותן הקדושין והקל... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

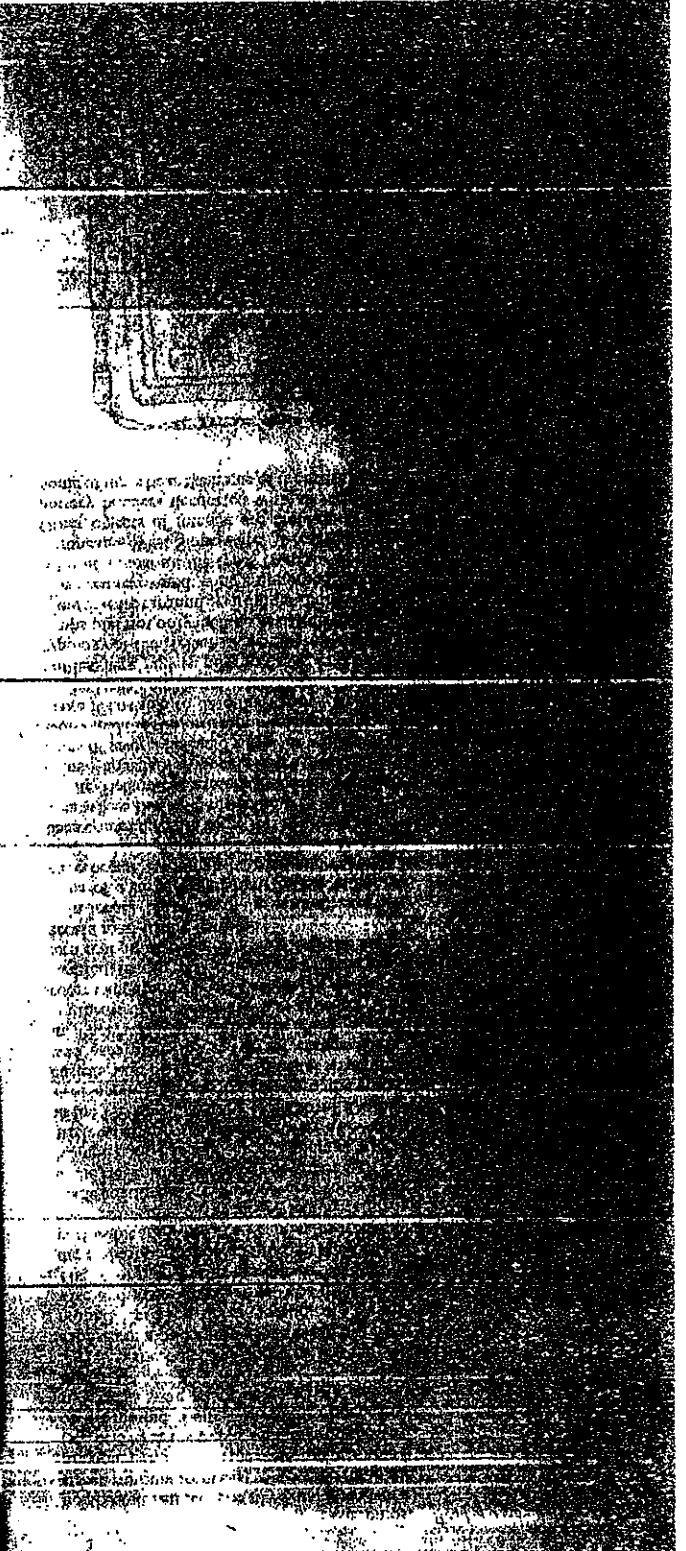
למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

למה נקרא... המעשה הזה... המעשה הזה... המעשה הזה...

הרמ"ה ה'תש"ג

פול

ה'תש"ג

ה'תש"ג

ה'תש"ג

כבוד הרבנים הגדולים... (The beginning of the main text, partially obscured by the dark image above)

...הנכבדים... (Continuation of the main text)

...הנכבדים... (Continuation of the main text)

...הנכבדים... (Continuation of the main text)

...הנכבדים... (Continuation of the main text)

...הנכבדים... (Continuation of the main text)

...הנכבדים... (Continuation of the main text)

פשוט להיתר. ברופא מומחה, שבודק ככל בית הסתרים אם צריך לכך (נמי ופלימי) משום דעוסק במלאכתו, וחסו כוונת הש"ך נסק"ך והסכמו לו כמנהגו, ולמסג' ע"י סניף זמנאל נהג"ע:

כ"ו וכל דינים אלו מירא שלא במקום סכנה, ולכן כשהיא חולה, אסור רבינו הבי"י, ורבינו הרמ"א היתר מפני שאין זה כגדר גילוי ערוה, כיון שעושה דרך שימוש ולא לתאוה, והוא שכתב וכן נהגין אם צריכה וכו', ולא כתב מקום סכנה, וכמישור הדפוס אסור רבינו הבי"י, מירא ג"כ שלא במקום סכנה. והוא שכתב רבינו הרמ"א דמותר כשאין אחר ויש סכנה וכו', כלומר דמותר גם רבינו הבי"י מורה, שהרי מקורו מהבי"י, ע"ש, אבל לרבינו הרמ"א אפשר דמותר גם באין סכנה, כמו שהחזיר מקודם, אך שכתב דכל שכן במקום סכנה דלכו"ע שרי נ"ן נ"ל ע"י לענין, ויש שכתבו שיניח דבר דק על מקום הדופק—נחה—סמך—הש"ך—ס—דמנהג—פשוט—למשך הדופק של אשה וכו' ע"ש, מפני שנמלכמו עומק, ומ"מ באין סכנה אסור לבעל למשש הדפק של אשתו נדה [ש"ך ס], דאף דבכולם נהגו למשש כיון שאינו מתכוין לשום קירוב, מ"מ באשתו ממילא דהוי קירוב נהגו כיון שפועל על הש"ך ע"י נ"ן נ"ל ע"ש, וכן משמע מהמחבר דעת (מהרש"י) סק"י דגם הבי"י מירא של במקום סכנה, ע"ש:

כ"ח ודע רבכל מה שנחבאר (מסיים י"ג י"ד י"ט) שכפניה אסור ושלא בפניה מותר, כגון לשנות משוירי כוס וכיו"ב, אם התחיל שלא בפניה ובאמצע השתיה באה, אי"צ להפסיק, ושתייה הוא דווקא דבר של חשיבות, כמו יין וכיוצא בזה, ויש שכתבו שאשה בימי נדתה לא תלך על בית הקברות [ש"ך פ"ח סק"י] ונכון הוא, ובאורח חיים סימן פ"ח (נמי) יש דיעות אם מותרת הנדה ליכנס לבית הכנסת להתפלל, והמנהג מהנשים שבימי נדתה אינה הולכת, לכד ימים נוראים, ובימי ליכונה הולכת, ע"ש:

קצ"ו דיני ספירת שבוע נקיים והבריכות וכו' מ"ב סעיפים:

נקיים, מפני שכל ראיית הדמים הוה ספק זיבה, וזה צריכה ו' נקיים כדכתיב (ויקרא ט"ו ס"ו) ואם

הוא חולה ואין לו מי שישמשו, וזוהי מותרת לשמשו, דכיון שהוא חולה לא ירגילנה לעבירה, והאשה אינה מרגלת לעבירה, ורק תזוהר ביותר שתוכל תזוהר מהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המטה בפניו, דזה מביא הרבה לק"י הרגל, וכמוצאת הכוס אין קירוב כל כך. וז"ל דאם ההכרח גם לרחיצה והצעת המטה, שאי אפשר בלעדה, מותר ג"כ מטעם שנתבאר, וכן כתבו האחרונים:

כ"ח אבל כשהיא חולה והיא נדה, וכתב רבינו הבי"י בסוף סימן זה (מסיים ס"ב) אשה חולה והיא נדה, אסור לבעלה לגעו בה כדי לשמשה, כגון להקימה ולהשיבה ולסומכה, ואם בעלה רופא, אסור למשש לה הדפק, עכ"ל. ורבינו הרמ"א (מ"ו) כתב על הדין הראשון, דיי"א דאם אין לה מי שישמשנה מותר בכל, וכן נהגין אם צריכה הרבה לכך, עכ"ל. וגל הדין השני, פשעלה רופא וכו' כתב (מ"ו) ח"ל: ולפי מה שכתבתי הנהגין היתר אם צריכה אליו דמשמש לה, (נמי) [כל שכן] דמותר למשש לה הדפק, אם אין רופא אחר וצריכה אליו ויש סכנה בחלייה, עכ"ל:

כ"ט ביאור דבריהם ג"ל, דרובחיוני בעלי השו"ע חרזוהיינו סברי דבמקום סכנה מותר, ואף שרבינו הבי"י בספרו הגדול מסתפק, דאולי ידענו הרמב"ם (פ"ב ס"ב ופ"ג ופ"ד ופ"ה ופ"ו ופ"ז ופ"ח ופ"ט ופ"י ופ"יא ופ"יב ופ"יג ופ"יד ופ"טו ופ"טז ופ"יז ופ"יח ופ"יט ופ"כ) דאם אין להחזיר אפילו במקום סכנה, ע"ש, מ"מ כאן בשו"ע פשיטא ליה כן, דכן כתבו הרמב"ן (משו"ע המסופק מ"ק) והרשב"י בתשובות (מ"ב מ"ג) וטעמו של דבר, דאף על גב דבסוף פרק ב"ב סו"ר ומורה (מספרין ס"ב) אסור חכמים בכל מין קרובה ואמרו ימות ואל יעבור, ע"ש, והו"מ מפני שעבר עבירה והעלה טיגא, ע"ש, ועוד דכל שבמלאכתו עוסק, לית לן בה, והרי הדבר

א כבר נחבאר (מ"ב פ"ח ס"ב) דבנות ישראל נהגו לישב אף על טיפת דם כחדל שבועה

והו"מ היפך מדברי הגמרא בשבת [מ"ג] וזהוהו כדנחתה (ויקרא ט"ו ט) ונקיים הראשונים אמרו שלא תכחול וכו' ולא תתקשט בבגדי צבעונין, ע"ש. שכתב רבי עקיבא דלימד, אי"כ אתה מגנה על בעלה, וכו'. ע"ש, הרי להיפך, דבזה שלא תלך בימי נדה מקושטת תתגנה בעיניו, ואם אתה אומר שתתקשט בימי נדתה בקישוטין אחרים, זה לא מסתבר, דלאו כו"ע עשירים ניהו:

כ"ו ועיקרן של דברים כן הוא, דדיעות שונות יש בבני אדם, יש מי שכשוראה אשתו מקושטת בימי נדתה כבימי טהרה, מתגנה עליו בזכרו ימי נדתה, ויש שכזה אינה מתגנה עליו, ולהיפך כשוראה אותה בימי נדתה בבגדים פשוטים היא מתגנה עליו, ולכן הברייה ביד כל אחד לעשות כרצונו. ולכן בפרק אף ע"פ דמירא במשרה את אשתו ע"י שליש, אמרו חז"ל שיכולה לכופו ליתן לה הכגדים הישנים לימי נדתה כדי שלא תתגנה בעיניו, כלומר שיכולה לומר שמכרת אוחו שהוא יבעל טבע זה, ובשבת אמר רבי עקיבא להיפך, אם תעשה כלל כזה מתגנה על בעלה, כלומר לפי טבעי כמה בני אדם, ולכן מצד זה אין דין קבוע, ולכן הסמך רבינו הבי"י וכן הטור שני דינים אלו סמוכים זה לזה, והוה שכתב ראיה וכו' כדי שיהיו וזכרים וכו', נדותה, מפני שבאמת בקושי זה כדי ליזכור ימי נדותה, מפני שבאמת בקושי היתרו וכו', אך אין אנו יכולים לכופו [אם] זהו נגד טבעו, שמשמע זה היתר רבי עקיבא, אבל אם אינו נגד טבעו, טוב שיכירו להם דרך זה, כדי שיזכורו על ימי נדתה:

כ"ג אם היא סכה את עצמה, גופה או בגדיה, בריח טוב, פשיטא שאסור לו ליהנות מריח גופה ובגדיה, ואין לך גירוי יצר הרע יותר מזה, אבל מותרות הריח שלה כשנשאר בכלי, אין קפידא, דאין בזה קירוב דעת, ולשמוע קול זמר שלה נראה ג"כ דאסור, דמגוי יצר הרע בזה, ודע דכל אלו ההורחות צריך להרחיק בין בימי נדותה בין בימי ליכונה ובין שראתה פתח, ואין שום שמץ חילוק בזה, (והנהי רמ"א נסתף י"ד השמטת, וכבר נזכר על זה כל הגדולים ועשו חסד כמו שכתב הש"ך סק"י ו"ט) סק"י, וגם הוא נעלמו לא קיים כן, ע"ש:

י"ט ולישב על ספסל ארוך כשהוא או היא יושב עליו, אסור להשגות לשב עליו, מפני שמתנדנד והוי כנגיעה, אבל על קורות כבדים שאינם מתנדנדים, אסור ספסל פבר, וכן על כסא גדולה שקורין קאנאפ"א, מותרין שניהם לישב עליו, ויש מהחוקים אפילו בספסל קל כשאדם אחר מפסיק ביניהם, ואין להשיב על זה קרב וטהור ששכב על דבר קל, דנטמא הטהור כדאיתא במסכת אבות (מ"ב ט"ז), והו"מ מפני שבזב מטמא היסטא, אבל בכאן, היסט אין איסור, רק נגיעה ולכן כשאחר מפסיק ודאי לא יגעו זה בזה, אבל כשאחר אינו מפסיק, יכול להיות שע"י הנדנד יגעו זה בזה נ"ן נ"ל:

כ"ו ואם צריכים לנסוע בעגלה לצרכיהם, מותר אע"פ שמתנדנד, משום דאין זה כנגיעה ממש, ולכן מותרים, ובלבד שלא יגעו זה בזה אפילו בבגדיהם, אף ע"פ שאין עמהם אחר רק הם לבדם, והוא הדין בספינה, וכל זה כשנוסעים לצרכיהם, אבל בשביל טיול בעלמא, וכן לגנות ופרדסים, אסור, דכשנוסעים לטיול יש קירוב דעת הרבה וחיישין לתקלה, וגם לא החזירו זה לטיול בעלמא, ואפילו לילך לטייל ביחוד אינו נכון מטעם זה:

כ"ח כתב רבינו הבי"י כסעף ח' ראוי לה שתייחד לה בגדים לימי נדותה, כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה, עכ"ל. ובסעף ט' כתב בקושי היתרו לה להתקשט בימי נדתה, אלא כדי שלא תתגנה על בעלה, עכ"ל, ותקשו עליו, הא בסוף פרק אע"פ (מסכת ס"ב) מפורש בגמרא טעם אחר על בגדים לימי נדתה, כדי שלא תתגנה על בעלה, ופירש רש"י (מ"ב ט"ז) שכשיראנה בימי טהרה בבגדים שלבשה בימי נדותה תתגנה עליה, ומניין לו לומר טעם זכירה [מנחת יעקב (מ"ב) וזמרי ט"ה (סק"י) ונמי ופלימי (מ"ב) ונמקו ט"ה] ולענין נראה דלכן הסמך רבינו הבי"י שני דינים אלו זה לזה, דבאמת שני גמרות אלו סותרים זה את זה, דשם אמרו שתלבש בגדים מיוחדים לימי נדתה כדב. שלא תתגנה עליה, וכן אמרו (מ"ב ט"ז) הוחזקה נדה בשכנותיה וכו' ופירש רש"י (מ"ב ט"ז) שהאזהרה לכתוב בגדי נדותה, ומסתמא לובשת בנדותיה בגדים גרועים ולא מקושטים,

התקשטות בימי נדחה

להתקשט כרי למנוע גירושין. וחזוין מהירושלמי הנ"ל דכ"ע מרדו דיש בהתקשטות בימי נדחה חשש גדול למכשול ואין להתיר זאח כשאין חשש לגירושין ולכן הפלוגתא בהיתר ההתקשטות תלויה בפלוגתא על מה מותר לגרש אבל לולא חשש לגירושין לא מתירים גם אם התגנה בעיניו ותהיה התרופפות בשלום בית. וטעם הדבר, דענין ההתקשטות חמור יותר מכל ההרחקות כיון שעין רואה ולב חומר שהרי מותר לו להסתכל בה אע"פ שנהנה בראייתה, וגרע טפי משאר הרחקות כגון אכילה ומויגת הכוס ורחיצה והצעת המטה שבהם יש רק סרך חיבה משא"כ כזה דגרע טפי דהוי כאש בגעורת.

עוד כתב המשנל"מ הנ"ל דיש לפרש את הירושלמי בדרך אחרת, דלר"ע שרי להתקשט מחשש שתתגנה עליו אפילו ללא חשש גירושין, ומה שאמר ר"ע "ונמצא בעלה מגרשה" אגב אונחיה בא לחלוק על הזקנים הראשונים בדבר נוסף במה שאוסרים לגרש אא"כ מצא כא ערות דבר. אבל לעולם טעם ההיתר הוא משום שלא התגנה בלחוד. וכזה ביאר את לשון הטוש"ע שכתבו "בקושי התירו לה להתקשט בימי נדחה אלא כדי שלא תתגנה על בעלה" והשמיטו את סוף דברי ר"ע "ונמצא בעלה מגרשה", דגם בלי חשש גירושין התירו לה להתקשט. ויש להוסיף דגם הרמב"ם (פי"א מה' איסורי הי"ט) כתב "ומותר לאשה להתקשט בימי נדחה כדי שלא תתגנה על בעלה" וכע"ז לשון הטוש"ע, ולא הביאו

סמך על סוגיא בדוכתה ביו"ד ששם מפורש לאיסור. והנה בס' טה"ב (ח"ב עמ' קנ"ט) כתב דר' מרן לקושטא דמילתא דמדנינא שרי גם הסתכלות במקומות המכוסים וכדברי ה"ה אך למעשה כתב בתורת חומרא לחוש לדי' האוסרים ולכן כתב בלשון "לא יסתכל" ולא בלשון איסור. ועפ"ז כתב בטו"ב לדינא (עמ' קנ"ו) "יש להחמיר שלא יסתכל בה במקומות המכוסים, ועליו תבוא ברכת טוב", דהיינו רק בתורת חומרא ולא מעיקר הדין. אמנם לכאורה קשה לומר שכונת השו"ע רק בתורת חומרא שהרי בב"י ביאר שאיסורו מדינא ולא הזכיר כלל את ד' מקילים, ובפרט לפי מה שביאר הב"י ש"עקבה" היינו מקום התורף שהוא אסור מדינא דגמ' לכו"ע והרי גם ע"ז נקט לשון "לא יסתכל" הגם שאסור מדינא דגמ'. ומאחר שכרוך שבסוגיא בדוכתה אסור מדינא וגם בשו"ע באהע"ז אין שום סתירה לזה, בודאי אין לסחור זאת מחמת ציטוט דברי ה"ה בב"י באהע"ז. וכ"כ האחרונים באהע"ז שהשו"ע שם סמך על דבריו ביו"ד שפסק שלא כה"ה, עיין בית שמואל (אהע"ז כ"א טק"ו), ברכ"י (שם אות ב') אפי זוטרי (שם סק"ג), עור. יוסף חי (פ' שופטים אות ט"ז).

שמותר לאשה להתקשט בימי נדחה כדי שלא תתגנה על בעלה אלמא דמותר להסתכל בה. ומוה הוכיח את עצם ההיתר להביט באשתו נדה אפילו לשם הנאה. אמנם לגבי הפוט של הסתכלות במקומות המכוסים שבה נחלקו ה"ה והטור, כזה פסק הב"י עצמו בב"י ושו"ע יו"ד כד' הטור, ומשמע קצת בב"י ביו"ד שסובר כן גם בד' הרמב"ם [שכתב שהגם שהרשב"א והטור אסרו הסתכלות במקומות המכוסים מ"מ במקומות המגולים שרי וראיה לכך מדברי הרמב"ם הנ"ל, ואילו היה הב"י סובר שהרמב"ם מתיר גם הסתכלות במקומות המכוסים אין ראיה מדבריו לר' הרשב"א הטור שאוסרים זאח], ואעפ"כ לא נמנע מלהעתיק את לשון ה"ה, וכמו שכתבו האחרונים דרכו של מרן השו"ע להעתיק לשון הראשונים אע"פ שביאזה פרט לא ס"ל כותיהו וסומך על מה שמבאר דעתו בפרט זה בסוגיא בדוכתה [והארכנו בכלל זה במעדני אשר ח"ב סי' כ"ד אות א', וח"ג סי' י"א אות ב' אות קטן ד'], ופל שכן כן שדברי השו"ע עצמם אין שום סתירה שהרי לא כתוב ברמב"ם היתר להסתכל במקומות המכוסים וכל הקושיא היא רק מדברי הב"י שהעתיק את לשון ה"ה בכדי לציין מקורו של הרמב"ם, ובודאי

סמך על סוגיא בדוכתה ביו"ד ששם מפורש לאיסור. והנה בס' טה"ב (ח"ב עמ' קנ"ט) כתב דר' מרן לקושטא דמילתא דמדנינא שרי גם הסתכלות במקומות המכוסים וכדברי ה"ה אך למעשה כתב בתורת חומרא לחוש לדי' האוסרים ולכן כתב בלשון "לא יסתכל" ולא בלשון איסור. ועפ"ז כתב בטו"ב לדינא (עמ' קנ"ו) "יש להחמיר שלא יסתכל בה במקומות המכוסים, ועליו תבוא ברכת טוב", דהיינו רק בתורת חומרא ולא מעיקר הדין. אמנם לכאורה קשה לומר שכונת השו"ע רק בתורת חומרא שהרי בב"י ביאר שאיסורו מדינא ולא הזכיר כלל את ד' מקילים, ובפרט לפי מה שביאר הב"י ש"עקבה" היינו מקום התורף שהוא אסור מדינא דגמ' לכו"ע והרי גם ע"ז נקט לשון "לא יסתכל" הגם שאסור מדינא דגמ'. ומאחר שכרוך שבסוגיא בדוכתה אסור מדינא וגם בשו"ע באהע"ז אין שום סתירה לזה, בודאי אין לסחור זאת מחמת ציטוט דברי ה"ה בב"י באהע"ז. וכ"כ האחרונים באהע"ז שהשו"ע שם סמך על דבריו ביו"ד שפסק שלא כה"ה, עיין בית שמואל (אהע"ז כ"א טק"ו), ברכ"י (שם אות ב') אפי זוטרי (שם סק"ג), עור. יוסף חי (פ' שופטים אות ט"ז).

את הטעם של חשש גירושין. וכחירון זה כתב גם התורה"ש (סקי"א, ובסוף דבריו הזכיר גם את החירון הראשון הנ"ל).

האם רצון יותר שלא להתקשט בימי נדתה

ב. והנה על לשון השו"ע "בקושי החירו לה להתקשט" ציין הגר"א (סקי"ג) לאבות דרבי נתן (פ"ב ה"א), וז"ל האדר"ע שם "יכול תרחוץ בפניה ותכחול עיניה ת"ל והדוה בנדתה כל ימים שבנדתה תהא בנידוי. מכאן אמרו חכמים כל המנוולת עצמה בימי נדתה רוח חכמים נוחה הימנה, וכל המתקשטת עצמה בימי נדתה אין רוח חכמים נוחה הימנה". וכתב הגר"א "ומשמע דאף לר"ע מרקאמר אין רוח כו" עכ"ל. ולדבריו התקשטות בימי נדתה הוא היתר אם היא רוצה אבל אפתי אין רוח חכמים נוחה הימנה וא"כ מש"כ השו"ע "בקושי התקשט" לה להתקשט בימי נדתה פירושו היתר. וכן ר"ע ודו"ק ועדיף להמנע מכך.

והנה בשו"ת ח"ה סי' ק"ג... כהן דאיות שהשור חכמים שלא התקשטו על בעלה, כגון הא דאיתא בגמ' בקדושין (מ"א ע"א) אסור לקדש אשה לכהן עד שיש לה שמה תתגנה עליו, ופסקוהו (הש"ס) שהלפס בנידים אחרים בימי נדתה לא יתקשטו על בעלה בימי טהומתו ופסקוהו (ק"מ ע"ב) מה שצוה רב חסדא לכתובתו שלא תתגור על בעליהן. וכתב דכיון שחז"ל הקפידו ע"ז לא שאסור לאשה להמנע מלהתקשט בימי נדתה שלא תתגנה על בעלה, עכ"ר. ויש להוסיף טעם נוסף לחייב התקשטות עפ"ד הגמ' כהעניית (כ"ג ע"ב) באבא חלקיה שיצאה אשתו מקושטת לקראתו כדי שלא יתן עיניו באשה אחרת,

ואף דיתכן שהיה זה בימי טהומת מ"מ חזו"ן דיש תועלת בהתקשטות האשה למנוע מבעלה הרהורים בנשים אחרות. אמנם אין להתקשט מכל זה על הגר"א, דיתכן דס"ל כפשט הראשון של המשנה"ל שענין ההתקשטות חמור כ"כ שלא התירוהו אלא כדי למנוע גירושין אבל לולא זה לא היו מתירים אף במקום שתתגנה בעיניו ואף בכדי להצילו מחשש הרהורים, ולכן הנמנעת מלהתקשט רוח חכמים נוחה הימנה.

אמנם לעצם הוכחת הגר"א מהאדר"ע לכאורה הדרשה של "כל ימים שבנדתה תהא בנידוי" שהובאה באדר"ע היא אליבא דזקנים הראשונים שדרשו נדה מלשון נדוי וכמש"כ בבנין יהושע על האדר"ע שם, וא"כ גם ההמשך "מכאן אמרו חכמים כל המנוולת עצמה וכו'" היא מדברי הזקנים הראשונים, דאילו לר"ע אין הפסוק מלמד על הרחקה. ומה שהוכיח הגר"א מלשון "אין רוח חכמים נוחה הימנה" דקאי אליבא דר"ע דס"ל דאין איסור בדבר, יש חולקים ע"ז כדוגמת שו"ת הראנ"ה (ח"א סי' ס"י קי"ח) שכתב שפירוש מטבע לשון זה הוא שיש בזה איסור ולכן אין רוח חכמים נוחה הימנו. ואת לשון הטוש"ע "בקושי החירו לה להתקשט בימי נדתה אלא כדי שלא תתגנה על בעלה" פירש הצמח צדק (פסקי דינים ס"ט) דעל כן נכון למעט בכל מה דאפשר. וכע"ז כתב בס' שערי טוהר (שט"ו סקי"א) דההיתר הוא רק בכדי שלא תתגנה ולכן כל מה שאפשר למעט בלי להתגנות על בעלה עליה למעט, ואם יודעת שלא תתגנה בלא"ה לא תתקשט כלל. [וכדבריהם משמע קצת ברש"י (שבת ס"ד ע"ב) לגבי מה שהתירו לאשה לצאת לחצר בכבוד ובפאה נכרית כדי שלא תתגנה

כדי שלא תתגנה - וכתב ר"ע דחשו רבנן להכי שיהיה נדה, ומשמע שגם לר"ע השיעור לא יתגנה ולא תתגנה ולא שהותרה נדה ולדבריהם בשיעור התקשטות שיהיה חשש גנאי אין מקום להחמיר. וכן הגר"א יודה לאחרונים הנ"ל דכוונת השו"ע באמרו "בקושי התקשט" היא לאפוקי התקשטות יותר מכפי שצ"ל שלא תתגנה, ועל השיעור היתר הזה צ"ל דבר האדר"ע "כל המתקשטת בימי נדתה אין רוח חכמים נוחה הימנה", אבל כשמקשטת בכדי למנוע פאה היא היתר גמור וכפשט השני של המשנה"ל. [נאמנם קצת דחוק לפרש ד"כל המנוולת עצמה בימי נדתה" היינו במתקשטת קצת, וצ"ע.]

לדינא

לדינא נראה מרהיטת האחרונים שהתקשטות בשיעור שלא תתגנה היא היתר לכתחילה, ויתכן שגם הגר"א מודה בזה וכנ"ל. וגם אם הוא מחלוקת הפוסקים

הרי למקילים הוא חיוב להתקשט כיון שבלא"ה עלול להכשל בעבירות שבין אדם לחבירו ובהרהורים, ואילו למחמירים אין איסור להתקשט אלא רק אין רוח חכמים נוחה הימנה, וא"כ למעשה ברור שצריכה להתקשט בשיעור שלא תתגנה. אמנם אם בזמן טהומתה אינה מתקשטת בודאי אין לה להתקשט בימי נדתה. וכ"כ בס' היגא וחסדא (ח"ג דף ק"י ע"ד), והוסיף שאם הוא דבר הכרחי כגון שיש שמחה משפחתית וכדומה ויש בזה משום כבוד הכריות יש להתיר. ולולא דמיסתפינא הייתי אומר דכאשר סיבת ההתקשטות אינה בכדי למצוא חן בעיניו אלא למטרה אחרת כגון לכבוד שבת ויו"ט או לכבוד שמחה משפחתית וכך דרכה גם בזמן טהומתה יש להתיר גם ללא הסברה לשון גידוי אלא שרות חכמים נוחה מהממעט בהתקשטות כדי שלא יבואו לידי מכשול, אבל כשעושה כן לצורך אחר יש פחות חשש מכשול ואולי ע"ז לא נאמר שאין רוח חכמים נוחה הימנה כיון שעושה כן לצורך. וכן התיר בס' לבושי עז (עמ' תי"ח).

סימן נב

הרחקות באשה הולה

לשמשא כגון להקימה ולהשכיבה ולטומכה (וי"א דאם אין לה מי שימשנה מותר בכל, וכן נוהגין אם צריכה הרכה לכך). אשה שהיא חולה בזמן נדתה יש לעיין באיזה אופן אפשר להקל כדיני הרחקות והאם צריך לשכור מטפלת. ונבאר

ל"ה ט"ו - ט"ז
[ט"ו] אם הוא חולה ואין לו מי שימשנו וזלתה מותרת לשמשו רק שתהיה ביותר שתוכל להזהר מהרחצת פניו ידיו ורגליו הצעת המטה בפניו. [ט"ז] אשה חולה והיא נדה אסור לבעלה ליגע בה כדי

יצאתו השבתה יפרק דאשן השבתה

שבתה יפרק דאשן השבתה... (The main body of text on the left page, written in a dense Yiddish script, covering the majority of the page area.)

יצאתו השבתה יפרק דאשן השבתה

שבתה יפרק דאשן השבתה... (The main body of text on the right page, continuing the Yiddish text from the left page.)

יצאתו השבתה יפרק דאשן השבתה

שבתה יפרק דאשן השבתה... (The main body of text on the far right page, continuing the Yiddish text from the left page.)

212

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

המחיר המוצע של המוצר הנ"ל הוא כולל מע"מ וכולל משלוח עד ליד המזכיר הכללי של הממשלה.

הנחת

רבה מנה ליה אשויבא ואח"כ נוטלת אבל בין הקטלות או יפרוש מפה אחרת לעצמו ופ"ב בדריקה לא אשכחן דשרי אע"ג דשמואל מ"ח"ל. ה"ש משה רינר זאפילו לשתות ממשקה מבלי לה ברי שמאל ה"מ בימי ליבונה דבימיהם היו ששתה ממנו כהם רא"ם דאסור פדמשמע החתם טובלות לסוף ז' לנדחה טרפילש ר"ת, אבל בזמן כדפירש ר"ת, אצל בזמן הזה חולה בנידחה ער שתכא במים. מת"ם: ואסורת למזוג הכוס ואפילו הניחה הכוס על השולחן אא"כ על ידי היצר כגון שמעיהו בידה דשמאל או כל דבר שתוא חיכר וכשם שאסור למזוג לו כך הוא אסור למזוג לו. י"ד סימן קצ"ה:

כתוב בא"י כל מלאכה עושה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה אפילו בפני ואפילו הצעת המטה וממש רק בלא פרישת סדין אבל שלא בפני אפילו פרישת סדין וכל מותר בימי נידוחת ובימי לידה ומהו"ו הולד"ם שלא יחשיש לה שום דבר, וה"ל אפ"ה מותר בשתשה אשה מן הכוס ונשא"ר מעט מן המשקה והלכה לה אשה, שמוזר לפעל לשתות חמורת אחרי שאינה רואה, והא"י מפרק אף על פי גלי מלאכות שהאשה עושה לבעלה כו' אמר רב הונא לא שנו אלא בפני אבל שלא בפני לית לן ובה, והצעת חמטה חמור ממוזגת הכוס וחותר על ידי שינוי אפילו בפני:

יש מעוברת ומניקה שראו דם הרי הן כשאר נשים לכל דבריהם כיון ל"י נקיים בין לענין טפילה. ובימי ליבונה יש לה להחמיר כמו בימי נידוחת ואין לחקל כלל ומה שהקילו קדמונים כלל ראייה כ"ל

מכשהוא חולה לפשרהא. חולד"ם. דכשהוא חולה יש כפס"ק כמה דאפילו לפירוש ר"ת סיני טפילה ליכא למזוג ויצטר חוקטין עליו כמה כשהיא חולה. ע"כ:

בפ"ח וכסמ"ג כמה שאסור לאכול על שגולדן הוולדת שיהיה שלה מטמא במשהו אפילו בימי אחר אלא אם כן יש שום שינוי או קונק טהרה שלה אם לא שטפלה קודם לאחר ז'

והיתה

לזכר או לז"ל לקנינה, באו כל הדם שהיא רואה נראה במדיא מזה שצמחה גדלה הוא ודמי: מטובלת ואלו דם טהור, הוא ואינו מטמא לא נקיים לענין ספירת ז' נקיים מועיל אפילו לא טבלה וכן פסק ראב"ה ז"ל.

מדיכ"י: קשה לי המעתיק ולא מצניח היתר נגיעה רק הושתה מיר ליר כעין זה דשמואל קולפא ליה דביתרו בירא דשמאלא וי"ל ויאני אנורה הושתה נמי אנטרה וילמא יגע בה כמו שהביאו החספות במסכת שבת מסרי אלוהי דקמי אמר לה שמוא הבאה לו את העינו ונגע בה באצבע קטנה אך קשה מאד מייחתי ראיה דקא תמוא דבבא נגעש אצרכה ראיה לטמא היא דמשקע דאפילו טבלה אנטרה ויגע בה, קמא כמריה קא חזני דאני קולפא ואורכה קשת תמא נגע קדמוניו היתר לגא לכן נראה בעיני שטעמה נפל בקפריים ונפיק להנתה דמא תמוא נברא הית קניש על זה שהיה וכו', מ"י אילו נגע קה הית נקיש על זה שהיה מסרי דכרי אליהו גיפי בקמא שאמר כרדו תמקיהם שתקני שגם במחילה השאלה ששאל שמוא הבאת לו הפך כ"י ונגע בה, נאלו הית עושה כן הית אומר כמו כן כמון במקום שחזנו א"כ

במני ליכונה ליגע בה זה הית לזכר לפי שהיתה טובלת לאחר שבעה נמי נדרתה וגם את שבעה נמי נקיים אבל אנו אין לנו להקל אדהא הוה נברא נענש על זה שהרי אמר אלוהו בדרך המקום שהרנו שלא נשא פנים למורה כ"י ונראה דאשה שהולכת בדרך ואין לה כמרים לבנים שחספון ז' נקיים בלא כמרים לבנים רק שברור לה שלא האמה והלוק נקיי מהם נדה ויש פולקים: 1

כ"האשה צורקה לטובל כ"ה גופה בפעם אמה שקנינה נעברו עליה ולא יצאנו השערות למעלה וקולה אשה לטבול קמרון לשקיעה החמה קודם שהתעורר דליקא לסיחש *לדבר שמעון דצנאצא ומשין נבא וכמתקמא יש אשה ששומרת נמי נדרתה וסופרת ז' נקיים ומטבלת טבולה חמומה לאחר שקיעה החמה ומותרת לקבלה ולמעלה כמתבא מספר החרומה ודעה רבינו יעקב ודעה רבינו עמואל:

נשים חשובות טובלות אף על פי שאין בעליהם כפתים, אשה שטובלת במקום שבו אדם צומצם יש לה להטביל עצמה בפסין או בחוליה קרה כדאמרינן נדה שנואסה וטבלה רב אמר טעונה לביחה, הלי נמי מפני דחוקיבגי אדם העומדים שם טובלת כן ב"ד איש זבין אשה שרי לטבול בפסין משום צניעותא משום דהא עיילי בהו מיא ורציתי מרחימין ז"ל שהחזיר אחר טבילה ליכנס לבית דמרחץ ולמשחתיה בחמין וכן חזינו רבינו שבטי ור' ישעיה מטרונניא, ויהודית חאה אם טבלה כטוב או בעלה או נערה זותר מ"ג עונים אבל גויה לא, הואיל ומתחזקא כצוטרא מרח"ם ז"ל: כ"ה בפרק שני דנדה אכל הוי המורה לברא שפנים משוכחת, כ"ה חרישה שקיטה וסומא ושערותיה דעתן פקוחה מתקנות אותן אברוקות אותן פפרי פשתן לכן ישן או כמור ומכניסותם אחת גאותו מקום בכל פינות בחורין ובסריקין *הספר מונה המשה דמים טמאים באשה האדם והשחרור וקרוך כרכים, וכמוצי הארצות, וכמוצי ודח היה בימי חכמים הראשונים אצל השמא כל מיני מראה דמים טמאים הם שאין אנו בקיאי פתמים יאמילו ויאה טיפת דם כחודל טמא כרכי *זירא והוה שבעה נקיים ויאו דוקא כחודל אלא אפילו כל שהוא:

נשים חשובות טובלות אף על פי שאין בעליהם כפתים, אשה שטובלת במקום שבו אדם צומצם יש לה להטביל עצמה בפסין או בחוליה קרה כדאמרינן נדה שנואסה וטבלה רב אמר טעונה לביחה, הלי נמי מפני דחוקיבגי אדם העומדים שם טובלת כן ב"ד איש זבין אשה שרי לטבול בפסין משום צניעותא משום דהא עיילי בהו מיא ורציתי מרחימין ז"ל שהחזיר אחר טבילה ליכנס לבית דמרחץ ולמשחתיה בחמין וכן חזינו רבינו שבטי ור' ישעיה מטרונניא, ויהודית חאה אם טבלה כטוב או בעלה או נערה זותר מ"ג עונים אבל גויה לא, הואיל ומתחזקא כצוטרא מרח"ם ז"ל: כ"ה בפרק שני דנדה אכל הוי המורה לברא שפנים משוכחת, כ"ה חרישה שקיטה וסומא ושערותיה דעתן פקוחה מתקנות אותן אברוקות אותן פפרי פשתן לכן ישן או כמור ומכניסותם אחת גאותו מקום בכל פינות בחורין ובסריקין *הספר מונה המשה דמים טמאים באשה האדם והשחרור וקרוך כרכים, וכמוצי הארצות, וכמוצי ודח היה בימי חכמים הראשונים אצל השמא כל מיני מראה דמים טמאים הם שאין אנו בקיאי פתמים יאמילו ויאה טיפת דם כחודל טמא כרכי *זירא והוה שבעה נקיים ויאו דוקא כחודל אלא אפילו כל שהוא:

אשתו מקושטת בימי נדוּתה ככימי טהרתה מתגנה עליו בזכרו ימי נדוּתה, [לכאור' יש כאן ט"ס וצ"ל שכשורואה את אשתו בימי טהרתה עם בגדיה שלבשה בימי נדוּתה מתגנה עליו כיון שהם מלוכלכות בדם או שמזכיר לו את ימי הנדוּת]. ויש שבזה אינה מתגנה עליו ולהיפך כשורואה אותה בימי נדוּתה בכגדים פשוטים היא מתגנה עליו ולכן הברירה כיד כ"א לעשות כרצונו. ולכן בפרק אע"פ דמיירי במשרה את אשתו ע"י שלישי אמרו חז"ל שיכולה לכופו ליתן לה הכגדים הישנים לימי נדוּתה כדי שלא תתגנה בעיניו כל' שיכולה לומר שמכרת אותו שהוא בעל טבע זה ובשבת אמר ר"ע להיפך אם תעשה כלל בזה (שאסור להתקשט) מתגנה על בעלה כל' לפי טבעי כמה בני אדם ולכן מצד זה אין דין קבוע ולכן הסמין רבינו ב' הדינים יעו"ש עוד. ועיין בסמוך מה שכתבנו בשם הגהות יעב"ץ.

ג. הוראת החזו"א בייחוד בגדים ובקונטרס שיה איש (הוראות מרן החזו"א שכתבם הגר"ח קניבסקי שליט"א) כתב הגר"ח שליט"א בשם הגר"צ במברגר וצ"ל חז"ל (עמוד צ"ב אות כ"א) נדה צריכה ללבוש בגדים מיוחדים, אבל אפשר באופן שאין ידוע רק להם עכ"ל. ומבואר דס"ל לחזו"א דגם בזמננו נוהגים כן וצריך ביחוד בזה. שו"ר ראיתי בספר גנוי שערי ציון (להגה"צ ר' בן ציון במברגר וצ"ל) ושם יש תשובת החזו"א בכת"י חז"ל (לאחר שאלת הגר"צ האם אנו נוהגים שהנשים

שופעת דם בזמן וסחה אלא ראתה קצת דם אינה צריכה להחליף בגדיה יעו"ש. ולפי דבריו יוצא דבזמננו דאין הבגדים מתלכלכים גם כשהיא נדה אי"צ לייחד בגדים מיוחדים לימי נדוּתה, ושפיר אפשר ליישב מנהג שלנו דאין מייחדים בגדים. (ועיין בשיעורי שבה"ל). ועיין עוד מה שכתבנו בס"י קפ"ה ס"ב מהגר"ז שם סק"ז דבכתם אין הדרך ללבוש בגדי נדות יעו"ש, וכן הכאנו שם בשם הגאון ר' ישעיה פיק יעו"ש.

ב. תירוצו של הערה"ש על קושיית התוה"ש

ובערוך השלחן סעיף כ"א כ"ב כתב על קושיית המנ"י הנ"ל (הובא בפרק ל"ג אות ב') חז"ל ולענ"ד נראה דלכן הסמין רבינו הכ"י שני דינים אלו זל"ז דבאמת שני גמ' אלו סותרים זא"ז דשם בכתובות אמרו שתלבש בגדים מיוחדים לימי נדוּתה כדי שלא תתגנה וכן אמרו שם הוחזקה נדה בשכנותיה וכו' ופרש"י שהאזה לובשת בגדי נדות ומסתמא לובשת בנדוּתה בגדים גרועים ולא מקושטים וזה היפך מדברי הגמ' בשבת (דאיחא התם) והדוה בנדחת זקנים הראשונים אמרו שלא תכחול וכו' ולא תתקשט בבגדי צבעונין עד שבא ר"ע ולימד א"כ אתה מגנה על בעלה וכו' ע"ש. הרי להיפך דבזה שלא תלך בימי נדוּתה מקושטת תתגנה בעיניו ואם אתה אומר שתתקשט בימי נדוּתה בקישוטים אחרים זה לא מסתבר דלאו כו"ע עשירים נינהו, ועיקרן של דברים כן הוא דדיעות שונות יש בבני אדם, יש מי שכשורואה

כתב ובקושי עם "ואו" החיבור והיינו כמ"ש הסד"ט דהטעם דראוי שתייחד משום דבקושי וכו' אמנם בשו"ע לא כתב "ו"ב בקושי וכו' אלא בקושי התירו וכו' ומשמע דיש כאן ב' דינים נפרדים א' לייחד בגדים ב' דבקושי התירו וכו' וכמ"ש לעיל דבא ללמד לא להתקשט ביותר כן נראה בס"ד. ובלבוש ראיתי שכתב כלשון הטור.

ה. יישוב על קושיית התוה"ש ואם בשבת גם לובשת בגדי נדות

ובספר חרורי דעה ראיתי שמביא קושיית המנ"י שהק' דבכתובות מבואר טעם אחר. ותיירץ תירוצ נפלא דשם בכתובות הרי איירי במשרה את אשתו ע"י שלישי דאינה אוכלת עמו אלא בליל שבת והיינו ליל עונה (וכמ"ש רש"י במשנה) ובימי נדוּתה אינה באה אליו כלל משו"ה לא שייך שם היכר ואיצטריך לטעמא דתתגנה אבל בכל הנשים וראי מסתברא דהוא משום היכר עכ"ד. שוב ראיתי שכבר קדמו בפלתי ויעו"ש עוד.

ב"ע"ת הבית יוסף-דהרי-לפי-הסד"ט אי"צ כלל להביא את הרש"י בקידושין, דלפי הסד"ט לא נאמרו כאן ב' דינים (ודלא כמ"ש בריש דברינו) אלא רכל הטעם שכתב הטור דראוי שתייחד בגדים משום דבקושי התירו לה להתקשט כמבואר בגמ' שבת, ואפי' דקיי"ל כר"ע דמותר להתקשט כדי שלא תתגנה על בעלה מ"מ ראוי שתייחד בגדים (ולכאור' כוונתו לבגדים לא נאים כ"כ) ולכן דייק הסד"ט וכתב וז"ל אלא נראה דהרמב"ן (הרמב"ן גם כתב כהטור) והטור כתבו כן מסברא דנפשיה כיון דמצינו דבקושי התירו וכו' והיינו דכל ביאורו רק בדעת הטור אבל בב"י לא משמע כן וכנ"ל דלפי הסד"ט אי"צ כלל לרש"י בקידושין וכל המקור הוא מהגמ' בשבת.

ובאמת כשנעיין בשו"ע נראה דשינה קצת מלשון הטור דבטור כתב וז"ל וראוי לה שתייחד בגדים לימי נדוּתה כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה ובקושי התירו לה וכו' והטור

פרק ל"ד

ראתה כתם אם לובשת בגדי נדות, ובהא דבזמננו לא נהגו לייחד בגדי נדות

א. מעמו של הלוח"ש דכתבם אי"צ לייחד בגדים בלחם ושמלה (כשמלה סק"ז) כתב דלפי הטעם שהביא התורת שלמים מרש"י בכתובות, שלא תתגנה על בעלה בימי טהרתה. בלובשת בגדים שלבשה בימי נדות, היינו משום דבגדי נדות מלוכלכות בדם, לפ"ז אם אינה

7 ←

שהואב לעיל. ותמה עליו דאם פירוש הקרא כשניתנה מסיני נאמר למשה מחמת שהיו הדורות כבימי זקנים הראשונים א"א שוב הדין להשתנות ולומר שמוותרת להתקשט אף. אחר שנתקלקלו הדורות אלא ודאי סובר ר"ע שמעולם לשום דור לא נאמר קרא זה לאסור הקשט משום דבכל הדורות רק יחידים היו, כהאישי שנשא גידמת ואדרכא מצינו בגדולי הדורות ביותר בחסידות ובאנשי מעשה כאבא חלקיהו בר בריה דחוני המעגל שנפקא דביחיהו לאפיה כי מיקשטא ולכן ודאי פליג ר"ע וצ"ע בכוונתו. ועיי"ש שכתב דאולי כוונתו לכל הפחות לפי ר"ע יש לדרשו לאסמכתא לאנשים מיוחדים כזקנים הראשונים יעו"ש.

ט. עוד באיסור להתקשט לאשה נדה לא נשואה

ובעצם מה שכתב הרברות משה דאף בנדה פנויה איכא האי דינא דלא תתקשט בימי נידותה. ראיתי בשו"ת משנה הלכות (ח"י סי' קל"ה) שמביא דבספר סוגה בשושנים (כפכ"ד בבאר אליהו אות ד') הביא דבגיליוני הש"ס להגריי ענגיל (בשבת דף ס"ד) חוקר באשה שאין לה בעל אי מותרת להתקשט בימי נדתה שאולי לא התירו אלא כדי שלא תתגנה על בעלה ע"כ. ובפשטות לא מוכן הספק, דדוקא באשה נשואה שיש חשש שבעלה יכשל (או כדי שיוכור שהיא נדה כנ"ל) היה מקום לאסור אלא התירו משום כדי שלא תתגנה על בעלה, אבל באשה שאין לה בעל לכאוי אין כלל מקום לאסור וממילא אי"צ לטעם שלא

בשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' קצ"ד ברי"ה והנה וכו').

הרברות משה מחדש דבימי ליבונה מותר לה להתקשט, עוד מחדש דאף בפנויה שהיא נדה אין לה להתקשט

שוב בא לידי ספר דברות משה עמ"ס שבת ויעו"ש (בסי' כ' הערה ע"ט) שהאריך כפלוגתת זקנים הראשונים ור"ע ועיי"ש בתוך דבריו שכתב (כד"ה אבל כו') וז"ל אבל למה שבארתי שלזקנים הראשונים שאסרו לה להתקשט הוא רק בימי נדותה ולא בימי ליבונה ואף בלא טכילה הותרה אחר שעברו ימי הנדה וימי הראיה מהזיכה הרי אין זה בשביל ההחזיקה מבעלה כדי שלא יכשל באיסור נדה כעין גזירה דהא לענין האיסור לבעלה הוא עד אחר שטבלה וגם ענין גזירה לא מצוי בדיני החזרה אלא צ"ל דהוא דין בעצם מהלכות טומאת נדה שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט משום שנדה היא כמגודה לזה והוא לא רק בנדה שהיא נשואה אלא אף בנדה פנויה הוא דין זה ע"כ. ועיין שם שמביא מצינו בראב"ד לפירושו לתמיד פ"ז שהביא עוד דינים על נדה ומשמע שם שלא דוקא על אשתו אלא גם בבתו נדה יעו"ש. ופשוט שהיא ג"כ רק בימי נדותה אבל אחר נדותה אף שלא טבלה ליכא דינים ההם ומפורש כן בדרישה ריש סי' קצ"ה יעו"ש באריכות.

ח. תמיהת הרברות משה על היעב"ץ עוד ראיתי שם. (בסוף הערה שם) שהביא דברי הגהות הגריעב"ץ

ה. מהגר"א מוכח דעדיף שלא תתקשט ומבואר מדברי הגר"א דעדיף להחמיר דהאשה לא תתקשט בימי נדותה. וכן מביא בבדי השלחן בשם ספר שערי טוהר דאם האיש והאשה מסכימים שלא להתקשט עדיף שלא תתקשט יעו"ש. ובספר שלמת אליהו כתב דלכאוי קשה דהרי ר"ע אמר א"כ אתה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה וא"כ למה אין רוח חכמים נוחה הימנו. וצ"ל דאיידי כשאין הבעל מקפיד יעו"ש. ואולי י"ל דהטענה עליו שצריך להיות בדרגה שלא יקפיד והגמ' איירי דמצד הדין א"א לאסור להאשה שלא תתקשט דאם נאסור תתגנה על בעלה.

ו. אם מותר להאשה להחמיר ולא להתקשט

ובעצם מה דמבואר בגמ' דתתגנה עליו ויגרשנה. לכאוי יש להעיר למ"ל טעמא שיגרשנה תיפול דתתגנה עליו ודרכיה דרכי נועם. שוב ראיתי בשו"ת דברי מלכיאל ח"ה סי' ק"ג שנתקשה בזה. וציין שכבר עמד בזה בהגה"ה במשנה למלך בפ"י מגירושין הכ"א. ויעו"ש שכתב (בסוד"ה גרסינן וכו') דלעולם ההיתר משום שלא תתגנה ולכן לא הזכיר השו"ע כלל משום דיבא לגרשה יעו"ש. ועיין שם בבדי השלחן שמביא בשם הרב"ה מלכיאל אם מותר להאשה להחמיר לא להתקשט יעו"ש. ועיין במקור חיים מ"ש בענין זה. ומביא דברי המעדני יו"ט (בסוף פרק תנוקת סי' ח' אות ג') והביאו גם בתורת השלמים (סקי"א) וכן עיין

לנכשות בגדים מיוחדים בשעת נדתן) כן. אבל אפשר באופן שאין ידוע רק להזוג עכ"ל.

ד. דברי הגר"א

76 ובבואור הגר"א סקי"ג כתב וז"ל עיין באר הגולה (שמציין הגמ' בשבת ס"ד) ובאבות דר"נ פ"ב כל המנבלת עצמה בימי נדתה רוח חכמים נוחה הימנה וכל המתקשטת בו (עצמה בימי נדתה אין רוח חכמים נוחה הימנה) ומשמע דאף לר"ע מדקאמר אין רוח כו' עכ"ל. ביאור דבריו דלפי הזקנים הרי אסור להתקשט כמבואר בגמ' שבת, ובאבות דר"נ כתוב אין רוח חכמים נוחה דמשמע דאין איסור אלא דאין רוח חכמים נוחה. אע"פ דאבות דר"נ אויל אליבא דר"ע שמחירי מ"מ אין רוח חכמים נוחה הימנה.

ובספר שלמת אליהו על ביאור הגר"א דראיתי שציין לדברי הגהות יעב"ץ על הגמ' בשבת, וז"ל ע"פ שפ"א ר"ע ולמד כו' וצ"ל שלא חלק על זקנים הראשונים ח"ו אלא זקנים הראשונים לפי דורם כן למדו ויפה הורו שהן ידעו בבני דורם שאינם מקפידין ולא מסתכלין בהן אפי' בעת טהרתן כענין שאמרו (ב"ב ט"ז א') באברהם אבינו הנה נא ויעתה וכו' יעו"ש שמביא עוד כמה גמ'. ודבריו מתאימים למ"ש בערוך השולחן הובא לעיל. ועיין בסמוך שהבאנו שהדברות משה תמה עליו.

שסורה למזוג לו הכוס ולהניחו לפניו על השלחן, שהיה לו לומר שאסורה למזוג לו הכוס "בפניו" ולהניחו לפניו על השלחן מלא אמר הכי אלא סתם למזוג לו הכוס אלמא דאפי' מוגה שלא בפניו אפי' הניחה לפניו על השלחן אסור, ואף להגות מימוני דדוקא בדאיכא תרופה מוגה והושטה הוא דאסור, מודה הוא דבהניחה על השלחן לפניו אפי' דמויגה שלא בפניו אסור כיון דאיכא מניגה והושטה בפניו ואין צ"ל כשהוא יודע שהיא מוגה את הכוס אפי' שמוגה שלא בפניו מ"מ כיון שהניחה על השלחן בפניו חשוב כאילו מוגה בפניו והניחה גם על השלחן בפניו ואסור עכ"ל הב"ח.

ד. ביאור דברי הב"ח

לכאורה נראה כוונת הב"ח דאף דבהגהות מימוני כתב דבהושטה לחוד שרי ללא שינוי מ"מ כ"ז כשהיא רק מושיטה אבל אם גם מוזגת אף דלא מוגה בפניו מ"מ בעינן שינוי בהושטה ואפי' דאינו יודע שאשתו מוגה את הכוס, ומלשון הב"ח נראה דמודה דאם לא מוגה כלל מותר לה להושיט אף ללא שינוי יעויין היטב בלשון הב"ח [ומה שכתב הב"ח וז"ל כיון דאיכא מניגה והושטה בפניו וכו' פונתה בכוון דאיכא מניגה, (אפי' שלא בפניו) והושטה בפניו אסור]. ועוד דאי לא נימא הכי נמצא דהב"ח נסתר ממה שכתב בהגהות מימוני דבהושטה לחוד לא בעינן שינוי והב"ח הרי כתב דבריו אף לפי הגהות מימוני, אלא דצריך ביאור מדוע במזגה שלא בפניו ואין הבעל יודע שהיא מוגה צריכה

ה"ה פקערה אין קפידא. ועוד נראה דאפי' אפי' דבהניחת הקערה על השלחן ה"ל פקערה הכוס (לכאורה כוונתו אף אם לא יתקן בכוון מניגה יין לשאר דברים) מ"מ אפי' מניגה הכוס אין אסור אלא בכוס דהוה לבעלה בלבד דאיכא חיבה אבל להפקערה הקערה על השלחן שכל בני בית אפ"ל מ"מ אין קפידא אפי' שגם בפקערה אוכל עם בני ביתה מאותה קערה אפי' אבל להביא קערה המיוחדת לבעלה אסורה ודמויגה מתנא דבי אליהו וממ"ש פ"ה התרומה דאף בהושטה בלבד כשאין שינוי אסור במאכל ובמשתה ע"כ הפ"ה הב"ח) ולפי זה משמע דמחמיר ג"כ שאר משקים עכ"ל הש"ך. (ובט"ז סק"ג חולק על הב"ח).

הקערה על הוכחת הב"ח מספר התרומה

מה שכתב הב"ח דבספר התרומה מבואר דבהושטה לבד איכא אסור: יש להעיר דבספר התרומה איירי מושיטה "לידו" כה"ג אסור אבל אכתי אפי' למימר דבמושיטה בפניו על השלחן מותר. שוב ראיתי שכבר השיג עליו בלחם ושמלה (סק"ט).

דבריו הב"ח דבהושטה לפניו לחוד איכא אסור

הגהת הב"ח בהמשך דבריו כתב וז"ל כתב בית יוסף נראה דמויגה הכוס שלא בפניו שרי וכו' (וכתב ע"ז הב"ח) ונראה נראה דאפי' דהמויגה שלא בפניו, אפי' מניחתו על השלחן בפניו אסור והכי משמע מלשון רבינו (הטור) שאמר

ועיין בתענית י"ג אין הבוגרת רשאה לנוול את עצמה בימי אבל אביה יעו"ש ופשוט דהאי בוגרת כשכבר ראתה נמי מיירי דכן הוא דרך לראות וא"כ כ"ש אלמנה.

כמו כן יעויין בפמ"ג (בסי' תקמ"ה בא"א סק"ח) דאף מלאכות שהם דבר תורה בשו"ט מותר בחוה"מ לצורך קישוט האשה ואפי' זקנה ואפשר אפי' אין לה בעל עכ"ל הפמ"ג ועתה"ד המשנה הלכות. ויש לציין דבספר חכמת אדם לא הביא כלל האי דינא.

כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה, עושה לו, חוץ ממויגה הכוס, שאסורה למזוג הכוס (בפניו), (כ"י וכן משמע ממדפי ס"ק דסנועות וכ"מ מדברי הפוסקים), ולהניחו לפניו על השלחן אפי' תעשה שום חיבה, כגון שתניחנו על השלחן ביד שמאל או תניחנו על הכר או על הכסת, אפילו ביד ימינה:

פרק ל"ה

באיסור מניגה והושטה

א. בדברי הגה' משם דא"ס דרך פשיט מניגה והושטה בעינן שינוי הגה' בבית אסור דרך ע"ה ע"ב ב"ה פתחו וכו') כתב מה"ל פתחו הגהות מימוני כתב דא"ס דלא בעי שינוי אלא כששניהם יחד מניגה והושטה אבל מניגה בלא הושטה או הושטה בלא מניגה שרי אפילו בלא שינוי עכ"ל. ובש"ך (סק"ג) כתב בזה"ל כתב הב"ח מצאתי כתוב בררשות מהר"ש

תתנה על בעלה. וכן השיג עליו המשנה הלכות דפשיטא דלא גזור על אלמנה שלא תתקשט דליל בחר טעמא שאסרו הקישוט שלא לבא לידי איסור וזה לא שייך אלא כאשת איש, אבל אשה שאין לה בעל אדרבא מותרת וראוי לה שתתקשט כדי שיקפצו עליה קונים ותנשא וראיה מכתובת (נ"ב ע"א) ואת בנותיכם חנו לנשים וכו' יעו"ש. והגם דהתם בקטנה מיירי ומסתמא לא דאתה מ"מ פשוט דה"ה לגדולה וכ"ש הוא ומעשים בכל יום בכתולות דידן שמקשטין עצמן וכולהו בחזקת נדות.

סעיף י

שנד פתחי סימן קצ"ה - דיני הרחקות תשובות פתחי סימן קצ"ה - דיני הרחקות תשובות שנה

הסתכלות במקומות המותרים שם: לא יסתכל וכו' אבל מותר להסתכל במקומות הגלויים אע"פ שנהנה בראייתה - ובשי"ך (סקי"ב) כתב שהטעם הוא הואיל והיא מותרת לו לאחר זמן אינו בא לידי מכשול, וכתבו²⁵⁶ האחרונים שנכון שלא יסתכל יותר מדאי והמחמיר קדוש יאמר לו.

סעיף ח'

מעם שצריך לייחד בגדים בזמן נידות, ומה פעם שכיום לא נהגו בזה

בשו"ע: ראוי לה שתייחד לה בגדים לימי נידותה כדי שיהיו שניהם זוכרים חמיד שהיא נדה - ומבואר שהטעם הוא כדי שיזכרו שהיא נדה ולא יבואו לידי מכשול. והקשו²⁵⁷ האחרונים דהרי בגמ' בכתובות (ס"ה ע"ב), מבואר שהטעם הוא כדי שלא תתגנה על בעלה דאם לובשת בימי טהרתה אותם בגדים שלבשה בימי נדוטה הרי היא מתגנה

הסתכלות באשתו בשעת טבילתה הנו"כ²⁵⁸ תנינא (ס"י קכ"ב) דן באופן שהאשה צריכה לטבול ואין מי לעמוד על גבה לראות את הטבילה האם צריכה לבעלה לעמוד על גבה, וכתב דשרי²⁵⁹ בכך איסור מחמת שמסתכל במקומות המכוסים משום שמיד כעבור רגע אחת היא מותרת אין חשש שיבוא לידי איסור, שכיום נדון זה לא מצוי כ"כ, מ"מ בכה"ג שנחמור שאלה על הטבילה, לחזור ולטבול והשעה כבר מאוחרת וקיבלו מפתח ליכנס למקוה לטבול שאו הבעל יכול לעמוד ע"ג הטעם האמור וכן הסכמת²⁵⁴ האחרונים דמותר להסתכל בשעת הטבילה.

הוסיף שם הנו"כ דכשקשה לה לטבול בעצמה מותר להחזיק בהעזרתה לצורך הטבילה, אמנם בזה מקום להחמיר דהרי נגיעה יותר חמור מהסתכלות ועדיף שיחזיק בהפסק בגד כשאי אפשר לטבול בלי זה.

לשמוע קול שירתה אינו דווקא אם מתכוונת לשירה לשם הנאה אלא גם אם שרה לצורך אחר וכגון שרוצה להשקיש את התינוק וכדו' אסור, דגם בזה שייך קול באשה ערוה.
ויש²⁵⁰ שכתבו דגם אם שומע את שירתה ע"י הקלטה בטייפ דיש להחמיר בזה וכמו בא"א. וכשאשתו שרה עם בתו וכגון בזמירות שבת יש²⁵¹ שכתבו להתיר משום דתרי קלי לא משתמעו ולכן אין חשש להרהור עבירה, אך²⁵² יש שכתבו להחמיר דכיון שהקול חביב לו לא אמרינן דתרי קלי לא משתמעו ואסור לו לשמוע.

לשמוע כלי נגינה

לעיל ביארנו אם מותר לשמוע את קול זמרתה, אמנם לשמוע כלי נגינה כשהיא מנגנת קיל טפי, אמנם²⁵³ אם מתכוונת לחיבה אסור.

והגמ' בשבת דף (י"ג ע"א) אומרת מקיש אשה נדה לאשת רעהו וא"כ כמו שבאשת איש קול באשה ערוה ה"ה באשתו נדה, כיון שהוקשו זל"ז או דלמא לא ונשאר בצ"ע, ואמנם²⁴⁶ יש שהקשו על הראיה מהגמ' בשבת לאסור קול זמר של אשתו נדה, דהרי מה שקול באשה ערוה לומדים מהפסוק "כי קולך ערב ומראך נאוה", ובאשה שאסור להסתכל בה כן אסור לשמוע קולה וא"כ הרי בגדה שמתור להסתכל בה וכמבואר ברבוי הרמ"א כאן דמותר להסתכל במקומות הגלויים אע"פ שנהנה מראייתה, משא"כ באשת איש אסור וא"כ מה הראיה משם, וכן²⁴⁷ דעת כמה אחרונים להקל כשאשתו שרה, ואולם²⁴⁸ יש שכתבו לאסור דאין הבדל בין א"א לאשתו נדה וגם עליה יש דין קול באשה ערוה. ויש²⁴⁹ שהוסיפו דמה שאסור

הבגדים אם הם שקופים כ"כ במשניב ס"י ע"ה סק"ה, שרית דובב מושרים היא ס"י קכ"ד, שרית באר משה חיד ס"י קכ"ב. 246 ספר תועפות ראם על היראים עמוד עריות ס"י כ"ז אות ק"ל וכ"כ בשרית חמדת משה ס"י נ"ח, דא"כ אמאי מותר ליסתכל באשתו נדה במקומות הגלויים אע"פ שנהנה מראייתה והכי בא"א אסור אפי' באצבע קטנה כשנהנה. 247 ספר בארות יצחק עמ' שיד, פוד"ר מקשה זהב סק"ח כיון שרגיל לשמוע קול זמר שלה, שרית חמדת משה ס"י נ"ח, משמרת הטרהה בשם הגרישי"א שליט"א ובלבד שלא תשיר עבורו, טה"ב ס"יב סכ"ט. 248 ל"יש סק"ב, ערוה"ש סק"ג, קצשי"ע ס"י קנ"ג ס"ו, בא"ח פ' צו ס"י כ"ה, שרית אג"מ ח"ב ס"י ע"ה, שרית שבה"ל ח"ו ס"י קכ"ט אות י"ב, ועיין בסוג"י"ב פרק ט"ז ס"א שיישב את קושית התועפות ראם דלעיל. 249 בא"ח שם אך ס"ים דאם הילך בוכה הרבה וצריך לומר זה שמלומד בכך ואין לבעל מקום אחר לילך נראה דיש להקל עכ"ל ונראה כוונתו דכיון שיש הכרח שהתינוק בוכה הרבה והבעל אין לו מקום לילך לשם, דומה לסתכלות במקומות הגלויים שקשה להיות עמה בבית ולהזהר מזה לכן קיל טפי - סוג"י שם. 250 עיין באוצר הפוסקים ס"י כ"א ס"י א' סק"ב או' ה' שהאריך בזה לגבי א"א במקרה שמכירה דלכ"ר אסור ובאינה מכירה מהלוקת ולכן באשתו נדה שיהיה המכירה אסור לכ"ר - סוג"י שם, חוט שני, אמנם בשרית מנח"י ח"ה ס"ע נשאר בצ"ע. 251 חתן סופר ארי"ה שער טהרת הידים ס"י י"ד, ועיין בסוג"י שם שחקר בהא דאמרינן דב"ר החביב לאדם תרי קלי משתמע אם שומע את ב' הקולות יחד או דלמא כיון דחביב א"כ יהיה דעתו לשמוע אחד מבי' הקולות ע"ש נפק"מ לנדה, עיין באריכות באוצר הפוסקים שם, בשם ספר באר יתודה. 252 סוג"י שם. 253 שרית מנח"י ח"ו

ע', ועיין בשרית משנה הלכות ח"ו ס"י כ"ה שאוסר מטעמים אחרים ע"ש, שרית פאת שדך ס"י צ"ט, שיעור שבה"ל, ועיין בטה"ב עמ' ק"ע שרצה להקל בזה. 254 ל"יש סק"ב, ערוה"ש ס"ה, וכדבריו כתבו גם בתשב"ץ ס"י קכ"ג, ובארחות חיים ח"ב ס"י קע"ט בשם המהר"ם וכן הוא דהייא בבי' בשם האגור והכלבו דמותר להסתכל באשתו נדה בזמן טבילתה וע"ע בט"ז ס"י קנ"ח סק"ד. 255 עיין בלבנון נטע סק"ג. 256 סרי"ט סקט"ו בשם שערי דורא, פס"ד לצמח צדק אות ו', פתחא זוטא סק"א, טה"ר"י סק"ב שהסתכלות מרובה גורמת הרהורים, וכ"כ בראשית חכמה שער הקדושה פכ"ג שוה פוגם את נשמתו, וע"ע בנתיבות שלום אה"ע"ז ס"י כ"א שבוה"ק היראים החמירו לאסור הסתכלות בה. ובספר חסידים ס"י תתשכ"ז כתב שלא יסתכל בפניה בשעה שרמים מצויים בה משום שקשה לשכחה. ועיין בשרית מהרש"ם ח"ג ס"י רס"ח שרן אם מותר להזיק הורע בימי נדוטה שבה אין ביאת איסור, ובשרית שבט הלוי ח"ג ס"י קע"ה כתב להחמיר בזה אפילו כשהרפא אומר שאינה יכולה להתעבר אלא בזמן נדוטה, וכל מה שהמהרש"ם היקל זהו רק בזמן טהרתה. אמנם בשרית אג"מ אה"ע"ז ח"ב ס"י י"ח כתב להקל בזה. נ"ע בשרית צ"ח אליעזר ח"ט ס"י נ' מה שכתב להציע בזה. 257 תה"ד"ש סק"י, סרי"ט סקט"ז,

יקפיד הוא מחמת שאינו מכיר את עצמו ולבסוף יקפיד, ובפרט בדורותינו, ויש לחוש לאיבה.

לראות תמונות של החתונה, והאם מותר לבעלה לצלם את אשתו וכן להיפך

שם: בקושי התירו לה להתקטש וכו' - ואמנם להסתכל בה מותר וכמבואר לעיל, ולכן²⁶⁷ להסתכל בתמונות שלה וכן של החתונה מעיקר הדין מותר, ומ"מ עדיף שיראו כשיש עוד אנשים אתם, דאז ודאי לא יגיעו להרהור. לצלם את אשתו וכן להיפך שרי²⁶⁸ דבזה אין מעשה חיבה.

סעיף י

איזה מציגת כוס אמורה

שו"ע: כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממוציגת הכוס שאסורה למוזג הכוס וכו' - ובב"י²⁶⁹ כתב דכל מה שנאסר הוא רק יין אבל שאר משקים מותר דאין זה נקרא חיבה, וה"ה²⁷⁰ שמין ענבים יהא מותר

ללבוש תבשית מיוחד לימים אלו כדי לזכור שהיא נדה. ²⁶⁴ ואפשר לומר דגם לדעת הגר"א אין הכונה שלא לתקטש כלל שהרי לדעת רע"ש לחוש שמא תתנגה על בעלה, אלא שמדה טובה היא אם תמנע בקישוטים ממה שרגילה. דעת המהרש"ל ומקור חיים שיש לשנות לבגדים הפחות נאים, אך התנה"ש חלק על דבריהם. ²⁶⁵ שערי טהור שער ט"ז ס"ז, ועיין בה"ש ביאורים שהוכיח כן. ²⁶⁶ שרית דברי מלביאל חיה ס"י ק"ג והוסיף שעוברת איסור אם אינה מתקשטת כיון שמכשילתו לשטא אותה ע"י זה, ומ"מ אם אינה רגילה להתקטש בזמן טהרה עליה להמנע מלהתקטש בזמן טומאתה - ספר חוטא ח"ג דף ק"י. ²⁶⁷ שרית באר משה ח"ג ס"י קכ"ד, והוסיף דע"פ הקבלה יש להחמיר כמה שאפשר ע"פ דברי היפה ללב חיה אות ח' בשם מהרי"ט דרק תלמיד היהיק. ²⁶⁸ שם ח"ד ס"י ע"ב. ²⁶⁹ ומקורו הוא בדברי הרשב"א בתה"ב הקצר וכן דעת כמה מהאחרונים הלר"ש ס"ק כ"ג, מקור חיים סקמ"ד, ועוד. ²⁷⁰ דרק משקה המשכר

סעיף מ'

קישום האשה בזמן נדותה

שו"ע: בקושי התירו לה להתקטש בזמן נדותה כדי שלא תתנגה על בעלה. והוא כדברי ר' עקיבא במ"י שבת (ס"ד) על הפסוק והדוה בנדתה דאין הכונה אסור לה להתקטש דא"כ אתה מנגה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה, אלא תלמוד לומר בנדתה תהא עד שתבוא במים, כפי אור הגר"א כתב דבאבות דר' נתן (פ"ב ס"א) מבואר דכל המנבלת עצמה בימי נדותה רוח חכמים נוחה הימנה וכל המקשטת בימי נדותה אין רוח חכמים נוחה הימנה, ומשמע²⁶⁴ דאף לר"ע, מדקאמר רוח חכמים נוחה הימנה, אך שאר המפרשים פירשו דהמשנה מדברת לא לר"ע דר"ע, ולכן לדין דפסקין כר"ע מותר לה להתקטש.

באופן שהבעל אומר שאינו מקפיד אם לא תתקטש שאו אין לחוש שמא תתנגה עליו יש²⁶⁵ שכתב שאין להתיר לה להתקטש שאין את טיבת ההיתור, אמנם הסכמת²⁶⁶ האחרונים שמותר לה להתקטש כיון שיש לחשוש שאף ע"פ שאמר שלא

לזכור ולהזהר, ומ"מ כמבואר במחבר נא"כ ליתן בגדים מיוחדים לנידתה כדי שיופנה ויה²⁶⁰ סגי בכגד אחד ול"צ שתיוחד את הבגדים, ומ"מ²⁶¹ כיום העולם לא נהנה במנהג זה והטעם דשמה תתנגה לא שיהיה בזמננו שלובשת בגד פנימי ואן הדם מגיע לבגד החיצון ולכן לא נהגו ליתן בגדים לזמן נידות ועיין בהערות שיש שהחמירה גם כיום.

כשמיחרת בגדים האם שרי בגדים נאים

שם: ראוי לה שתייחד בגדים לימי נדותה וכו' - ויש²⁶² שכתבו דלכן ראוי שתייחד בגדים לימי נדותה כיון שהקישוט מביא לידי הרגל דבר, להכיר צורך לעשות זכירה והיכרא ומשמע שצריך בגדים שאינם נאים כדי שלא יביא לידי הרגל דבר, אך²⁶³ יש שכתבו שכל הטעם כדי שיוזכרו שהיא נדה וזה אפשר לזכור גם כשלובשת בגדים נאים.

כ"פ ועוד אחרונים. ²⁵⁸ סר"ט שם וכעין זה כתב הערוה"ש ס"י כ"א ושם הקשה דהרי דין זה מותר לסעיף ט' ששם מבואר דבקושי התירו לה להתקטש בימי נידתה אלא כדי שלא תתנגה על בעלה ואם אמר שתייחד בגדים לנידות מסתמא הם בגדים נרדעים וא"כ היא תתנגה על בעלה וכתב דלכן נסמך ז"ל לומר דהכל תלוי בבעל ויש שרואה את אשור מתקשטת בימי נידות מתנגה בזכרו שהיא נדה, ויש שבוה אינו מתנגה ולהיפך כשרואה שאינה מתקשטת או מתנגה עליו ולכן הברירה ביד כל אחד ברצונו, ומשי"ה הוסמך ב' דינים אלו דהכל תלוי בבעל עצמו, ועיין עוד בהנה"ד דעה מה שחירץ בזה. ²⁵⁹ וכן דעת הלר"ש סק"ז, אולם בתשובות שבספר גנוי רע"א ס"י כ"ג, וקיצורו ע"ב סק"ה כתבו שאשה שנטמאה על ידי כתם ואין טומאתה אלא מדרבנן אינה צריכה ללבוש בגדים המיוחדים לנידתה דבאופן זה שכל האיסור הוא מדרבנן לא גזרו שיעשו היכר, וכן לטעם שמא תתנגה לא שייך דהרי אינה שופעת דם, ולפי"ז משי"ה הוסיף לקמן בסיד כל אלו ההרחקות בין כתם וכו' לא קאי על סעיף זה. ²⁶⁰ ט"ז ויד' ס"י א' ס"ק כ"ב. ²⁶¹ שערי העה, חו"ט שני, וכן בחכ"א כלל קט"ד לא הביא דין זה, אמנם באוצרות הטהרה עמ' ר"א הביא בשם הגר"ש"א שראוי לנהוג כן ומ"מ סגי כמה שאינה עונדת תבשיתים. ²⁶² כ"מ בסר"ט סקט"ו, מקרה סקל"ט, ועיין בלר"ש סק"ז. ²⁶³ תה"ש שם, ועיין בטוהרה בהלכה עמוד רמ"ב שיש שהנהיגו עצמם

על בעלה מפני שנתלכלכו בהם, ונשת"א נא"כ מבואר שאינו מטעם כדי שיוזכרו ולא יבואו לידי מכשול, ויש²⁵⁸ שתקצרו, דהמחבר בא להוסיף דגם לטעם שמבואר בגמ' נפק"מ כשאין הפעל מקפיד שלא תלבש את אותם בגדים בימי טהרה א"פ גם כימי נידותה ל"צ להחליף בגדים דהרי אין חשש שמא תתנגה על בעלה דהוא אינו מקפיד, משא"כ לטעם כדי שיוזכרו שהיא נדה ולא יבואו לידי מכשול לא שייך נפק"מ זו שגם אז צריכה ליתן בגדים, עוד נפק"מ בין הטעמים דלפי הטעם שלא תתנגה אין צריכה ללבוש בגדים מיוחדים אלא בזמן ששופעת דם שאז דרך הבגדים להתלכלך מהדם, ואם תלבש אותם בגדים בימי טהרה תתנגה עליו אבל בימי ליבושה א"כ אם נטמאה ע"י כתם שלא שפעה כלל אין צריכה ללבוש בגדים מיוחדים לנידותה משא"כ²⁵⁹ לטעם כדי שיוזכרו שהיא נדה אין חילוק בין האית דם בשפע או ע"י כתם דהרי תמיד היא נקראת נדה לענין שצריכים

